

Z plechu „na vyhodenie“ reprezentatívny obraz

23.4.2026 - Edita Svocáková | Mesto Spišská Belá

Označovanie budov názvami úradov a inštitúcií, ktoré v nich sídlia, vnímame zvyčajne iba ako bežnú technickú záležitosť na orientáciu v meste, ak potrebujeme vybaviť konkrétnu požiadavku. Zväčša sa nezamýšľame nad tým, z akého dôvodu došlo k výmene označenia: či sa pod výmenu podpísal zub času, či treba náhradu realizovať z dôvodu legislatívnych požiadaviek na obsah a formálne spracovanie označenia, či k zmene došlo pod vplyvom politicko-správnych reforiem.

Staré cedule sa zvesia a zväčša ich púť skončí na smetisku (dejín).

Takýto príbeh však nemá osud dvoch plechových cedúl s označením Matričný obvod Spišská Belá a matrikár. Pri generálnom upratovaní renesančnej zvonice na námestí v roku 2023 zamestnanci Malej obcejnej služby našli ošarpané cedule poznačené riadnym hryzom zubu času. Ako zaujímavosť ich doručili na matriku. Tam si ich, opreté o stenu, všimol obyvateľ mesta Spišská Belá, pán Peter Šelep. Nadšenec histórie a obdivovateľ artefaktov z dávnych čias sa podujal, že ceduliam **vdýchne nový život, aby sa vrátili na miesto, kam patria** a v šate, ktorý bude dôstojný.

„Kancelária matriky je pre mňa vždy akýsi oficiálny reprezentačný priestor. Keď sa objavila tabuľa matriky pred 100 rokov, tak sa priam núkala možnosť navodiť noblesu a majestátnosť kancelárie,“ uviedol Peter Šelep.

Riešenie realizácie svojho zámeru našiel v susednom Poľsku, kde mu majster vyhotovil rám s rozmermi 95 x 65 centimetrov. Zo zadnej strany je v konštrukcii rámu celoplošne osadený silný magnet, spredu je sklo. Vo vnútri vitríny je naaranžovaná béžová saténová látka a na nej sú pod sebou umiestnené obe cedule.

Podľa **typológie použitého písma a dvoch grafických znakov** (oddeľujúcich dva poloblúky, v ktorých je textová časť oválnej cedule) sa vznik nápisov dá datovať **do 20. rokov 20. storočia**. Ďalším signifikantným detailom potvrdzujúcim pravdepodobný čas vzniku cedule tvaru elipsy je **štátny znak Česko-Slovenskej republiky**, okolo ktorého je do oválneho tvaru po obvodu umiestnený **nápis MATRIČNÝ OBVOD SPIŠSKÁ BELÁ**. Po rozpade Rakúsko - Uhorska v roku 1918 sa konštituovala Česko - Slovenská republika, ktorá zákonom č. 252/1920 Zb. z. a n. zo dňa 30. marca 1920 oficiálne prijala aj svoj štátny znak, ktorý sa používal v troch formách: ako malý, stredný a veľký znak. Vo vykonávacom predpise bolo určené, pri akých príležitostiach sa používa aký typ znaku. **Malý štátny znak Česko-Slovenskej republiky** sa používal najčastejšie, o. i. slúžil na **označovanie štátnych úradov**, súdov, ústavov a podnikov, preto sa nachádza aj na predmetnej ceduli. Tvorí ho: v červenom poli strieborný (biely) dvojchvostý lev v skoku hladiaci vpravo, lev má otvorené ústa s vyplazeným jazykom, drápami a korunou - všetko v zlatej (žltej) farbe, na hrudi nesie slovenský znak - červený štít s tromi modrými vrškami, pričom na prostrednom - vyvýšenom - je umiestnený strieborný dvojkriž. Malý štátny znak Česko-Slovenskej republiky **sa používal po roku 1920 do roku 1938**, potom po skončení 2. svetovej vojny po roku **1945 do roku 1960**.

Pod eliptickou cedulou je umiestnená ešte ďalšia, samostatná obdĺžniková ceduľa s označením **MATRIKÁR**. Rovnako ako predchádzajúca, aj táto je dôkazom, že podobne ako pracovisko napr. notára, tak aj pracovisko matrikára bolo v minulosti označované samostatným vývesným štítom.

Mesto Spišská Belá aj týmto spôsobom **vyjadruje poďakovanie pánovi Petrovi Šelepovi** za jeho čas, vynaložené financie a zjavný lokálpatriotizmus, ktoré investoval na zhmotnenie zdanlivo starých, ošarpaných a nezaujímavých cedúľ **do podoby atraktívnej pamiatky určenej na obdiv verejnosti.**

Sme radi, že medzi našimi spoluobčanmi sú takí, ako pán Peter Šelep, ktorí sa zaujímajú o regionálnu históriu a autentické stopy po našich predchodcoch prezentujú súčasným obyvateľom či návštevníkom mesta, ale aj budúcim generáciám.

Vitrína s vyše 100-ročnými cedulami Matričný obvod Spišská Belá a matrikár už nie je schovaná pred zrakom verejnosti. Od 23. apríla 2026 ju uvidíte v kancelárii matriky na Mestskom úrade Spišská Belá vždy, keď na toto miesto prídete využiť naše služby.

<https://spisskabela.sk/mesto/aktuality/z-plechu-na-vyhodenie-reprezentativny-obraz>